

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.II.21.167/2020/6.

A tanács tagjai: Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: Felperes1 (Cím2)

A felperes jogi képviselője:

Dr. Faragó Ágnes ügyvéd (Cím3)

Az alperes: Alperes1 (Cím1)

Az alperes képviselője:

Dr. Turay Zsuzsanna ügyvéd (cím4)

A per tárgya: Szülői felügyelet gyakorlása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

A csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szekszárdi Törvényszék 12.Pf.20.186/2020/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Paksi Járásbíróság 18.P.20.332/2019/6.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal és a 2006. március 29. napján született T. utónevű gyermek gyermektartásdíja mértékére vonatkozó csatlakozó felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

A felperesnek a 2004. december 12. napján született G. utónevű gyermek gyermektartásdíja mértékére előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelmét visszautasítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 50.000 (ötvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 20.000 (húszezer) forint le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye felülvizsgálatnak.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) házastársak voltak. Házasságukból 2004. december 12. napján G., 2006. március 29. napján T. utónevű gyermekeik születtek.

[2] A felek házassága megromlott. 2019 január 16. napján ügyvédi ellenjegyzéssel szerződést kötöttek, amelyben a házastársi közös vagyon megosztása mellett az egyező akaratnyilatkozaton alapuló bontóper szükséges járulékos kérdéseiben [2013. évi V. törvény

(továbbiakban: Ptk.) 4:21. §] megállapodtak. A szerződés szerint a gyermekek szülői felügyeletét közösen gyakorolják, a jelen per alperese vállalta gyermekenként havi 50.000 forint gyermektartásdíj megfizetését. Szabályozták a kapcsolattartást is: főszabályként meghatározott időponthoz és időtartamhoz kötöttség nélkül részben az utolsó közös lakásban, részben az elvitel jogával a korlátlan kapcsolattartásban állapodtak meg. Másodlagosan, megállapodás hiányában a folyamatos kapcsolattartás ideje nem lehet kevesebb kéthetente két egybefüggő teljes napnál, az időtartamot pénteken 16 órától vasárnap 18 órájáig rögzítették. Az időszakai kapcsolattartás az alperest az iskolai szünetek első felében, nyáron egybefüggő kétheti váltással („forgóban”) illette meg.

[3] A házasság felbontás iránt megindított perben a felek – többek között - a szerződéssel egyezően nyilatkoztak a kiskorú gyermekeik közös szülői felügyeletéről és a gyermektartásdíj havi 50.000-50.000 forint összegű alperesi teljesítéséről. A folyamatos és időszakai kapcsolattartást a szerződéses megállapodásban másodlagosan meghatározottak szerint konkretizálták: a folyamatos kapcsolattartás az elvitel jogával az alperest a műszakbeosztásától függően, előzetes egyeztetés alapján havonta két hétvégén, péntek 17 órától vasárnap 18 óráig, az időszakai kapcsolattartás a szünetek első felében a kezdőnap 9 órájától a zárónap 18 órájáig, a nyári szünetben július és augusztus első két hetében illette meg. A bíróság a felek egyezségét a 2019. április 4. napján megtartott tárgyaláson végzésével jóváhagyta és a köteleket a fellebbezésről való lemondásra tekintettel aznap jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta.

[4] A felek egyező akaratnyilatkozatára figyelemmel a bontóperben bizonyítás felvételére nem került sor, a gyermekek indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékére a szülők nem nyilatkoztak.

[5] A felperes a gyermekekkel a szerződés alapján kizárólagos tulajdonába kerülő családi házban él, változatlanul a P. A. Zrt. alkalmazottja. Havi rendszeres jövedelme nettó 240.000 forint, továbbá a 13. havi fizetés, 450.000 forint cafetériát kap és a munkajövedelme mellett termőföld bérbeadásából évente 60.000 forint jövedelemre tesz szert. A gyermekek után a munkáltatótól bruttó 120.000 forint iskolakezdési, valamint havi 35.000 forint alapítványi támogatásban részesül. A családi pótlék összesen havi 40.700 forint.

[6] G. iskolás, versenyszerűen sportol, emiatt a vele kapcsolatos kiadások az életkorából adódó átlagos kiadásokat meghaladják: táborokon vesz részt és az étellemezésére is többet kell fordítani. T. autizmus beteg, hétfőtől-péntekig bentlakásos iskolában tanul. Szállításával kapcsolatban külön költség nem merül fel, az iskolai étkezési költsége havi 10.000 forint. A gyermek állandó felügyeletre szorul, a felperes 2019 tavasza óta 1000 forint órabér mellett időnként gyermekfelügyelőt fogad mellé, ennek havi átlagos költsége 30.000 forint.

[7] Az egyezség megkötése óta a felperes vagyoni, jövedelmi viszonyaiban az alapítványi támogatás összegének emelkedését (25.000 forintról 35.000 forintra) meghaladóan változás nem történt, T.-vel kapcsolatos költségek pedig a gyermekfelügyelővel kapcsolatos havi 30.000 forint kiadással növekedtek.

[8] Az alperes jövedelmi, vagyoni viszonyai változatlanok. A saját tulajdonában álló családi házban él, havi átlagos jövedelme nettó 600.000 forint, 450.000 cafetéria juttatással. Az ingatlan rezsiköltsége nagyságrendileg 100.000 forint.

[9] Az alperes 2018. október 28-án költözött el a közös lakásból, ezt követően az egyezség megkötéséig, 2019. április 3-ig a gyermekek nem aludtak nála, az egyezség megkötése óta a nagyobb gyermek ritkán maradt ott, a kisebb gyermeket estére visszavitte. Az alperes T.-t kb. 3-4 hetente általában 3-4 órára viszi magával.

[10] A felek a jelen perben egyezséget kötöttek: a közös szülői felügyeletet megszüntették és a szülői felügyelet kizárólagos gyakorlására a felperes lett jogosult. A kapcsolattartás szabályozását T.-t illetően módosították, az alperes a gyermekkel minden hónapban két hétvégén, szombaton vagy vasárnap délelőtt 10 órától délután 15 óráig jogosult a kapcsolatot tartani azzal, hogy annak dátumát hét nappal a kapcsolattartás előtt legyen köteles közölni. Az őszi, téli, tavaszi szünetben az időszakos kapcsolattartás mindösszesen két alkalommal az adott nap 15 órájától délután 18 óráig illeti meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[11] A felperes a felülvizsgálattal érintett keresetében azt kérte, hogy a bíróság a gyermektartásdíj mértékét 2019. június 1. napjától kezdődően változtassa meg: G. után havi 60.000 forintra, T. után havi 100.000 forint összegre emelje fel. Az alperest 205.000 forint gyermektartásdíj hátralék megfizetésére kötelezze.

[12] A felperes a tartás mértéke megváltoztatására irányuló keresete jogalapját a bontóperi egyezségben meghatározott kapcsolattartás működésképtelenségével indokolta. Az alperes ugyanis az elköltözését követően a kapcsolattartási jogát folyamatosan nem gyakorolta, időszakos kapcsolattartásra a gyermekeket nem vitte el, csupán néhány órát töltött velük. T.-nél ez különösen súlyos problémát jelentett: autizmusa miatt számára a rendszeresség alapvető jelentőségű. A találkozások hiánya az alperestől való elidegenedéséhez vezetett, ennek következményeként az alperes a gyermek viselkedését nem tudja kezelni, hosszabb időtartamra elvinni.

[13] A kapcsolattartás elmaradása miatt a gyermekekről egyedül gondoskodik. T. iskolai szünetek alatti felügyeletét a nyári szünetben két hét tábor kivételével a nappali ellátó, szabadság vagy táppénz igénybevételével tudja megoldani. A táppénz munkabér kiesést, a napközbeni ellátás többletkiadást jelent.

[14] A felperes részletezte a két gyermek indokolt szükségletének pénzbeli ellenértékét.

[15] A lakhatás költsége (a személygépjárművel kapcsolatos költségek, mint az adó, a biztosítás, az üzemanyagra fordított költségek, a családi ház átlagosan havi 20.000 forint karbantartása), az étkezési, háztartási kiadások (90.000 forint) és az O. Lakáspénztár (20.150 forint) összegével együtt havi 211.668 forint az állandó kiadása.

[16] G. indokolt szükségletei (iskolai ebéd 10.000 forint, költőpénz 5.000 forint, ruházkodás havi 30.000 forint, sportruházata 10.000 forint, osztálypénz 2.000 forint, vitaminok 8.000 forint, hétvégi programok hetente 3.000 forint,) pénzbeli ellenértéke minimum havonta 92.000 forint. Rendkívüli költség a kerékpárszerviz, sítábor, edzőtáborok, iskolakezdés, ez havi átlagban 12.500 forint többletkiadás (összesen: 104.500 forint).

[17] T. indokolt szükségletei (iskolaétkezés 10.000 forint, ruházkodás 20.000 forint, tisztasági csomag 3.000 forint, vitaminok, gyógyszerek 5.000 forint, gyógypedagógus 12.000 forint, a gyermekfelügyelő díja 1.000 forint/óra, ez minimum 30.000 forint) pénzbeli ellenértéke átlagosan 80.000 forint. Nem rendszeres havi kiadása a nyári ellátóban való költség (két hónapra 20.000 forint), iskolakezdési kiadások 20.000 forint, más gyermekek holmijában a károkozás évente legalább 40.000 forint, nyári tábor 24.000 forint, osztálypénz 7.000 forint, mindez összesen havi átlagban 9.250 forint rendkívüli kiadást jelent (összesen: 89.250 forint).

[18] A két gyermekre fordított összes havi kiadás tehát 193.750 forint, ehhez jön hozzá még a hétvégi és szünetek időtartama alatti étkezésük költsége is. A gyermekekre és a háztartásra átlagosan összesen 405.418 forintot költ. A felsorolt költségek ráadásul nem tartalmazznak olyan eseti rendkívüli kiadásokat, mint a mobiltelefon karbantartási költsége, a fékcseré, a műszaki vizsgáztatás. A saját létfenntartására alig néhány 10.000 forint marad, szabadideje nincs, mivel T. felügyelete teljes embert kíván.

[19] Az alperes érdemi ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását kérte.

[20] Jogi álláspontja szerint a felperes által hivatkozottak nem körülményváltozások. A kapcsolattartásról két megállapodást is kötöttek, a peren kívüli szerződést és a peres egyezséget. A korlátlan (rugalmasan alakítható) kapcsolattartásban speciális élethelyzetükre tekintettel állapodtak meg: a három műszakos munkaidejét kellett összeegyeztetni a gyermekek körülményeivel.

[21] G. aktívan sportol, emiatt olyan szinten elfoglalt, hogy a három műszak mellett a fix szabályozás lehetetlen. Edzésre, versenyekre viszi, a gyermek rendszeresen jár hozzá és amikor a programja lehetővé teszi, nála alszik.

[22] T. autizmusára is tekintettel voltak. Állapota miatt a megszokott környezetéhez, lakóhelyéhez, szobájához és tárgyaihoz nagyon kötődik. A környezetéből való kimozdulás esetén nem látható előre, hogy mennyi ideig érzi jól magát. Hiába vitte el magával, ha fél nap, egy nap elteltével haza akart menni, vissza kellett vinni. Ez volt az indoka a felperes lakóhelyén megvalósuló, a peren kívüli szerződésben rögzített kapcsolattartási rendezésnek.

[23] A kapcsolattartás működésképtelensége – a felperes előadásával szemben – nem róható kizárólag a terhére. A felperes ugyanis nem akarta, hogy T.-re a korábbi közös otthonban, a p.-i családi házban vigyázzon. Ezt ő tiszteletben tartotta, így viszont az elvitellel való kapcsolattartás nehezebben valósult meg. A kapcsolattartás eredménytelensége a felperes felróható magatartásának is a következménye.

[24] Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy T. bentlakásos intézményben tanul, a kapcsolattartás vagy a felügyelet havi négy hétvégén, azaz nyolc nap időtartamban valósulhat meg. A heti két nap otthonlétre figyelemmel a felperes gyermekfelügyelőre és költségeire vonatkozó előadása nem értelmezhető, ráadásul ebből a két napból egy nap biztosan elviszi. Az alperes hangsúlyozta: a kapcsolattartás minden esetben G. igényeihez és T. betegségéhez igazodva valósult meg.

[25] A fentiekből következően teljességgel alaptalan a gyermektartásdíj mértékének megváltoztatására előterjesztett kereset. 2019 áprilisa óta, azaz az elmúlt fél évben vagyoni, jövedelmi viszonyaik vagy a gyermekek indokolt szükségletei nem változtak. A felperes által előadott összes körülmény az egyezségkötés idején ismert volt, az erre való utólagos hivatkozás nem teszi indokoltá a tartásdíj mértéke megváltoztatását. A rendkívüli, iskolakezdési kiadásokra a munkáltató gyermekenként 60.000-60.000 forint összegű támogatást biztosít. A nappali ellátó ingyenes, többletkiadással nem jár, az alapítványi támogatás 10.000 forint összeggel emelkedett. Az alperes hivatkozott a szerződéskötéskor tanúsított felelős szülői magatartás alapvető elvárhatóságára is.

Az első- és másodfokú ítélet

[26] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.

[27] Az eljárásban a szülők egyezséget kötöttek a szülői felügyelet gyakorlása megváltoztatására és a kapcsolattartást is újraszabályozták, amelyet a bíróság végzésével jóváhagyott (Paksi Járásbíróság 18.P.20.332/2019/6-I. számú végzés). Ebből következően kizárólag a felperes által előterjesztett gyermektartásdíj mértéke körében kellett rendelkezni.

[28] Az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a korábbi egyezség megkötése óta történt-e olyan lényeges változás (jogi érdeksérelem), amely indokoltá teszi az alperes tartásdíjfizetési kötelezettsége mértékének megváltoztatását [Ptk. 4:210. § (1) bekezdés].

[29] A felperes körülményváltozásként arra hivatkozott, hogy az alperes nem él a kapcsolattartási jogával. Többletköltséggel jár, hogy olyankor is köteles gondoskodni a gyermekekről, amikor egyébként az alperesnél kellene lenniük.

[30] Az elsőfokú bíróság a Ptk. irányadó jogszabályhelyeire figyelemmel (4:216. § (1), 4:217. § (1), 4:218. § (1)-(3) bekezdés) azt a jogi álláspontot foglalta el, hogy a kapcsolattartás és a gyermektartásdíj a két jogintézmény eltérő céljára figyelemmel nem kapcsolható össze. A gyermektartásdíj megállapításánál a gyermek indokolt szükségleteiből kell kiindulni, ami nem függ a tartásdíj fizetésre kötelezett fél kapcsolattartásának időtartamától. A kapcsolattartás során felmerülő kiadásokat a Ptk. a tartásdíjtól teljesen függetlenül kezeli. A gyermek elvitelével felmerülő utazási költség a jogosultat terheli [Ptk. 4:180. § (3) bekezdés], ami nyilvánvalóan magában foglalja az ételmezés és a kapcsolattartás során felmerülő egyéb kiadásokat is. Mindezekből pedig az következik, hogy ha a

kapcsolattartásra jogosult szülő a kapcsolattartási jogával nem él, az nem teszi költségesebbé a gyermek tartását a szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő számára, hiszen a tartásdíj valamennyi indokolt szükséglet figyelembevételével kerül meghatározásra. Ebből következően az, hogy a kapcsolattartással a jogosult szülő nem él vagy nem a meghatározott időtartamban él, nem tekinthető olyan változásnak, amely a tartásdíj fizetési kötelezettség megemelését indokolná.

[31] A peradatok alapján a felperes kiadásai az egyezség megkötése óta legfeljebb T. vonatkozásában a gyermekfelügyelő díjával, vagyis 30.000 forinttal emelkedtek, 10.000 forinttal nőtt azonban az alapítványi támogatás összege. Az elsőfokú bíróság számítása szerint T. indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékeként a felperesnek 138.700 forint áll a rendelkezésére, ehhez képest a keresetlevelében előadottak szerint 89.250 forint rendkívüli és rendes kiadása merül fel az étkezésen kívül. A 138.700 forint teljes egészében fedezi T. valamennyi szükségletét, a gyermekfelügyelő díja tehát nem lehet olyan többletkiadás, amely a felperes lényeges jogi érdekét sértené, ezért a korábbi egyezség módosítása ez alapján sem megalapozott.

[32] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a T. utónevű gyermek után fizetendő havi 50.000 forint összegű gyermektartásdíj mértékét 2020. február 1. napjától kezdődően havi 80.000 forintra felemelte. A másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette a felek peren kívüli szerződésének tartalmával.

[33] A kiegészített tényállás alapján a másodfokú bíróság a felperes keresetét részben, T.-t illetően megalapozottnak ítélte.

[34] Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételek hiányának megállapításával a kereset teljes elutasításáról. A körülményváltozás tényét ugyanis a perben megkötött egyezség tartalma bizonyítja. Az alperes az egyezség tartalma szerinti mértékig elismerte a felperes keresetének jogalapját (a gyermeket kéthetente csupán pár órára viszi el), ez tehát körülményváltozásként alapul szolgálhat a gyermektartásdíj mértékének megváltoztatására. A fentiek alapján új körülményként kell értékelni, hogy az alperes a szülői felügyeletet átengedte a felperesnek (a közös szülői felügyeletet megszüntették) és a gyermeket havi két alkalommal csupán néhány órára viszi magával (kapcsolattartás időtartama).

[35] A felelős szülői magatartást az egyezség megkötése után bekövetkezett változásokra kiterjedően kell megítélni (Kúria Pfv.II.20.804/2018.). Az alperes érvelésére figyelemmel a törvényszék álláspontja szerint a bontóperben megkötött egyezség időpontjában egyik fél sem számíthatott kellő előrelátás, gondosság esetén arra, hogy a közös szülői felügyelet T. vonatkozásában nem valósul meg, így az egyezségben rögzített kapcsolattartás sem realizálódott. Ennek felismerése a felperes esetében a jelen perbeli keresetlevél benyújtásával, az alperes esetében pedig a korábbi egyezséget módosító jelen perbeli egyezség megkötésekor vált nyilvánvalóvá.

[36] A kereset jogalapja bizonyítottságával nyílik meg a gyermektartásdíj mértéke megváltoztatásának lehetősége. A törvényszék a felperes keresetének részben adott helyt.

[37] A nem vitásan igénybe vett gyermekfelügyeletre a felperes átlagosan havi 30.000 forint összeget jelölt meg. A költséget a másodfokú bíróság teljes egészében az alperes terhére számolta el, mivel T.-vel nem tartja a kapcsolatot. Az elsőfokú bíróság okfejtését T. tartására rendelkezésre álló 138.700 forint összeg tekintetében a másodfokú bíróság nem tartotta relevánsnak, a felek korábban megkötött egyezségénél az alperes mindezek ismeretében vállalta a havi 50.000 forintos tartásdíj összeget.

[38] Mindezen körülmények viszont G. esetében nem állnak fenn. A felperes kizárólagos felügyeleti jog gyakorlása nála nem idéz elő többletkiadást, a felperes a tartásdíj felemelését részletesebben nem is indokolta.

A felülvizsgálati kérelem, csatlakozó felülvizsgálati kérelem

[39] A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet, a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be.

[40] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a Kúriától elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Másodlagosan a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kihatóan helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítsa. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 4:180. § (3) bekezdését, a Ptk. 4:210. § (1) bekezdését, a Ptk. 4:218. § (2) bekezdés a), b) és e) pontját, valamint (3) bekezdését, továbbá a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdését, 276. § (1) bekezdését és 279. § (1) bekezdését jelölte meg.

[41] Felülvizsgálati érvelése szerint a másodfokú bíróság az anyagi jogi jogszabályhelyek téves értelmezésével és jogszabálysértő összekapcsolásával, valamint a peradatok hibás mérlegelésével változtatta meg az elsőfokú bíróság érdemben helytálló ítéletét.

[42] A jogerős ítélet jogi levezetése a körülményváltozás törvényi feltételének bizonyítottságára okszerűtlen és iratellenes.

[43] Az elsőfokú bíróság helytálló jogi okfejtéssel jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolattartás és a gyermektartásdíj fizetési kötelezettség egymástól független jogintézmények: a kapcsolattartás rendezésének megváltozása nem vonja/vonhatja maga után a gyermektartásdíj mértékének megváltoztatását. A jelen perben a közös szülői felügyelet helyett a felek a szülői felügyelet gyakorlásában és a kapcsolattartás szabályozásának módosításában egyezséget kötöttek. Ez azonban önmagában nem tekinthető olyan lényeges körülményváltozásnak, amely indokoltá teszi a gyermektartásdíj mértékének felemelését.

[44] A bontóperi egyezség megkötésekor ismert volt az, hogy T. a betegsége miatt a megszokott környezetétől huzamosabb ideig nem tud távol tartózkodni. A felperessel együtt a

kezdetektől fogva tudták, hogy T. magatartása kiszámíthatatlan, ezért állapotok meg a peren kívül szerződésben főszabályként korlátlan, előre meg nem határozott időpontú rugalmas időtartamú kapcsolattartásban. Nyilvánvalóan nem tekinthető új körülménynek az, hogy a gyermeket nem akarja hosszabb időre, ott alvásra is elvinni, ezáltal a szülői felügyeletet átengedte a felperesnek és a gyermeket csupán pár órára viszi el. Ráadásul a felperes csak állította, de nem bizonyította, hogy a gyermeket nem akarja elvinni, a kapcsolattartás konkrét módját és időtartamát T. aktuális állapota ugyanis jelentősen befolyásolja. A gyermek általános állapotában változás nem történt, a felperesnek - megfelelő előrelátással – a szerződés megkötésekor egy ilyen várható kiadással számolnia kellett (volna). Az pedig nem tekinthető lényeges körülményváltozásnak, hogy a felperes az egyezségkötés óta eltelt fél évben a keresetindításhoz képest saját döntése alapján segítőt vesz igénybe.

[45] A körülményváltozás esetleges megalapozottsága esetén sem alapos a tartás mértékének felemelése.

[46] A felperes egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy a keresetlevélben részletezett kiadások a gyermekfelügyelőt kivéve már fennálltak 2019 januárjában is. A gyermekfelügyelő igénybevételére és a kiadás összegére a felperes előadását meghaladóan nincs peradat, az átalányösszeg bizonyíthatatlan. A jogerős ítélet bizonyítékok nélkül, kizárólag a felperes előadását elfogadva a gyermekfelügyelő díjával emelte fel a havi tartásdíj mértékét, megsértve a Pp. 265. § (1) bekezdését. A tartás mértékénél teljességgel figyelmen kívül maradt az a perben egyezően előadott tény, hogy az alapítványi támogatás 10.000 forint összeggel emelkedett. Ebből pedig az következik - elfogadva a gyermekfelügyelőre költött 30.000 forintos összeget - hogy a felperes kiadása nem 30.000 hanem csak 20.000 forinttal emelkedett. A jogerős ítélet megsértette a Ptk. 4:218. § (2) bekezdésében foglaltakat.

[47] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az alperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását indítványozta. A jogerős ítélet helytállóan állapította meg a körülményváltozás törvényi feltételeinek megvalósulását a felek 2020. február 4. napján megkötött perbeli egyezségére utalással.

[48] Tévesen érvel az alperes azzal, hogy a kapcsolattartás időtartama és a gyermek tartása között nincs összefüggés. A bontóperi egyezségben rugalmas kapcsolattartásban állapodtak meg, de ez nem jelenti azt, hogy már akkor tisztában voltak azzal, hogy az alperes az egyezségben meghatározott időtartamú kapcsolattartást egyik gyermekével szemben sem fogja gyakorolni. A rugalmas kapcsolattartás pusztán azt jelentette, hogy nem határoztak meg páros vagy páratlan hétvégeket, hanem mindketten számoltak azzal, hogy legalább ilyen időtartamban, illetőleg a szünetek felében az alperes a gyermekeket magával viszi.

[49] A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg és a kereseti kérelmének helyt adva G. utónevű gyermek után fizetendő tartásdíj mértékét 2019. június 1. napjától kezdődően 60.000 forint, míg T. után 100.000 forint határozott összegre emelje fel (a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú ítéletet változtassa meg). Az alperest kötelezze a hátralékos gyermektartásdíj megfizetésére azzal, hogy az alperes teljesítette a jogerős ítéletben előírt 180.000 forint hátralékot. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 4:205. § (1) bekezdését, a 4:4. § (1)

bekezdését, a 4:201. §-t, a 4:216. § (1) bekezdését, a 4:218. § (1) bekezdését, a (2) bekezdés a) és b) pontját, illetve (4) bekezdését jelölte meg.

[50] A felülvizsgálati érvelése szerint a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a keresetlevél jogalapja a felek által 2020. február 4. napján, jelen perben megkötött perbeli egyezség (szerződés) létrejöttével a jogszabály által megkövetelt körülményváltozás bizonyítást nyert. Új körülménynek tekinthető tehát, hogy az alperes T.-t csupán pár órára viszi el.

[51] A felperes azt sérelmezte, hogy a jogerős ítélet G. esetében nem tartotta megállapíthatónak a körülményváltozást, azaz a felperes kizárólagos szülői felügyelet gyakorlására való feljogosítása nem idézett elő többletkiadásokat.

[52] A perbeli két gyermek nem átlagos szükségletű gyermek. A jogerős ítélet részben, az elsőfokú bíróság pedig teljesen figyelmen kívül hagyta a természetbeni tartás értékelését.

[53] A Kúria több eseti döntésében rámutatott arra, hogy a gondozó szülő a természetbeni tartás körében biztosítja a gyermek lakhatását, ellátását, ápolását stb. Az indokolt szükségletek pénzbeli ellenértékének szülők közötti egyenlő megosztása, a természetbeni tartás jogi fogalmának kiürítését eredményezheti. A jogerős ítélet indokolása csak és kizárólag a pénzben meghatározható kiadásokat vette figyelembe, T. esetében 30.000 forintot, Grétánál pedig semmit.

[54] A felperes hivatkozott arra, hogy a kapcsolattartás hiánya ismeretében a bontóperi egyezségben nem fogadta volna el a havi gyermekenkénti 50.000 forint mértékű tartásdíjat.

[55] Végül rámutatott arra, hogy a havi nettó 600.000 forintot kereső alperesnél a gyermekek lényeges jogi érdekét és a szülők közötti teherbíró képesség mértékét T. esetében részben, G. esetében teljesen figyelmen kívül hagyja az ítélet. Az alperes a kért tartás megfizetésére teljesítőképes, T. pedig speciális gondozási igényű gyermek.

[56] Az alperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelemre felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[57] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta el [Pp. 423. § (1) bekezdés].

[58] A felperes G. utónevű gyermekekre vonatkozó csatlakozó felülvizsgálati kérelme a Pp. 419. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 372. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel visszautasítandó. Az alperes felülvizsgálati kérelmet kizárólag T.

gyermektartásdíjára terjesztett elő, az egyik gyermek gyermektartásdíjának sérelmezése a másik – a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett – gyermek gyermektartásdíjának mértéke jogszabálysértő voltának vizsgálatát nem nyitja meg.

Az 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben is alkalmazandó a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény). Eszerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Az előbbivel szemben az a követelmény érvényesül, hogy a fél pontosan jelölje meg a jogforrást és azon belül azt konkrét jogszabályhelyet, amelynek a megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében a felülvizsgálatot előterjesztő félnek szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és a rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban ki kell fejtenie az álláspontját (PK vélemény 3. pont).

A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében anyagi jogi jogszabályhelyek megsértésére hivatkozott. Feltüntette a tartási kötelezettség megoszlását [Ptk. 4:201. §], nem adta azonban jogi indokát annak, hogy a jogerős ítélet a jogszabályhelyet milyen módon sértette meg. A perben csak az alperes kötelezett a tartásra, a több kötelezett közötti sorrendiségre vonatkozó jogszabályhely megsértése nem értelmezhető.

Nem vizsgálandó a Ptk. 4:205. § (1) bekezdése megsértése. A Ptk. 4:213. §-a alapján a kiskorú gyermekkel szemben fennálló tartási kötelezettségre a rokontartás szabályait a XXI. fejezetben foglalt eltéréssel kell alkalmazni, a tartás mértéke megállapítására a XXI. fejezet önálló rendelkezést [Ptk. 4:218. § (2) bekezdés] tartalmaz.

[59] A felülvizsgálati kérelem és T. gyermektartásdíjának mértékére vonatkozó csatlakozó felülvizsgálati kérelem megalapozatlan. A Kúria a jogerős ítélet indokolását részben, az alábbiak szerint módosítja.

Helytállóan indult ki elvi szinten a másodfokú bíróság abból, hogy anyagi jogi szempontból a közös szülői felügyelet helyett az egyik szülő általi kizárólagos gyakorlás kihat a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségre, hiszen a természetbeni tartás megszűnésével a különélő szülő tartási kötelezettsége főszabályként a pénzbeli teljesítés [Ptk. 4:216. § (1) bekezdés]. Tévesen foglalt viszont állást a per időtartama alatt megkötött szerződés (perbeli egyezség) ténye alapján a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében előírt törvényi feltételek fennállásának bizonyítottságában.

[60] A szülői felügyelet közös gyakorlása [Ptk. 4: 164. § (1) bekezdés] azt jelenti, hogy az együttélés megszűnését követően a különélő szülők mindketten gondozó szülők maradnak és a kiskorú gyermekről munkamegosztás alapján főszabályként természetbeni tartással (legfeljebb az egyik szülő kiegészítő tartásdíj megfizetésével) közösen gondoskodnak [Ptk. 4:146. §, 4:152. §]. Ezzel szemben a szülői felügyelet egyik szülő általi (szerződés vagy bírósági ítélet szerinti) kizárólagos gyakorlása értelemszerűen együtt jár a másik szülő különélő szülői jogi státuszával [XVIII. Fejezet 3. pont] és a gyermektartásdíj szempontjából – a szülők eltérő megállapodása hiányában – a pénzbeli fizetési kötelezettséggel [Ptk. 4:216. § (1) bekezdés].

[61] A közös szülői felügyelet esetén sincs jogi akadálya annak, hogy a szülők a kiskorú gyermeküket érintő egyéb kérdésekben megállapodjanak: személyi autonómiájuk alapján rendelkezhetnek a kapcsolattartásról, az egyik szülő gyermektartásdíj (kiegészítő gyermektartásdíj) megfizetését vállalhatja.

[62] A szülői felügyelet legfontosabb eleme a kiskorú gyermek mindennapi életvitelének, ellátásának, gondozásának biztosítása, ez jelenti a szülő-gyermek viszony lényegét [Ptk. 4:152. §]. Közös szülői felügyelet esetén viszont a szülők fenti megállapodása - a kapcsolattartás szabályozása (a másik gondozó szülő mikor és hogyan gondoskodik a gyermekről) és a munkamegosztáson alapuló természetbeni tartás helyett a gyermektartásdíj fizetési kötelezettség vállalása - azt jelenti, hogy anyagi jogilag a szülők közös gondoskodása ugyan fennáll, a gyermekről azonban a mindennapokban ténylegesen csak az egyik szülő gondoskodik.

[63] A perbeli esetben a felek ilyen tartalmú megállapodást kötöttek. Az alperes kapcsolattartási jogosultsága és gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége szerződéses vállalásából egyértelműen megállapítható: a gyermekek mindennapi ellátása, gondozása a felperesre hárult, a természetbeni tartás szülők közötti megosztása még részben sem merült fel. A jelen perbeli egyezség a korábbi megállapodás módosításával tehát a jogi helyzetet a megvalósult tényleges gondoskodásnak megfelelően rendezte.

[64] Tény, hogy a közös szülői felügyelet megszüntetésére és a szülői felügyelet kizárólagos gyakorlásának feljogosítására vonatkozó felperesi keresetet az alperes nem ellenezte (elismerte) és a szülők között perbeli szerződés (egyezség) jött létre. A fentiekből következően azonban a jelen ügyben a szülői felügyelet módjának megállapodáson alapuló megváltoztatása (a jogi rendezés) a tartásdíj szempontjából az anyagi jog által előírt lényeges körülményváltozásnak nem tekinthető, mivel az a valós élethelyzeten alapult. A felek a közös szülői felügyelet gyakorlása mellett a tartás mértékében az alperes természetbeni tartási kötelezettsége mellőzésével állapodtak meg, a kizárólagos szülői felügyelet tehát a tartás mértékére nem hatott ki, azzal ok-okozati összefüggése nem állapítható meg [Ptk. 4:210. § (1) bekezdés].

[65] A felperesnek a keresetlevélben – többek között - fel kell tüntetnie az érvényesíteni kívánt jogot és az azt megalapozó tényeket; a tényállításokat alátámasztó bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat az e törvényben meghatározott módon [a Pp. keresetlevél beadásakor irányadó 170. § (2) bekezdés c) és e) pont]. A felperes körülményváltozást és ebből következően lényeges jogi érdeksérelmét az alperest illető kapcsolattartás bontóperi egyezségben meghatározott időtartamának jelentős csökkentésére és ezzel összefüggésben a gyermekek tartásának rá háruló többletterhére alapította, tehát a szülői felügyelet módjának megváltoztatására tényállításként (körülményváltozásként) nem hivatkozott. Ezért a per alatt megkötött egyezség a kereset jogalapjára (mivel a felperes más körülményváltozásra alapította) eljárásjogi szempontból sincs kihatással.

[66] Az ítélezési gyakorlat a különélő szülő által tanúsított, a kapcsolattartási joga gyakorlásának folyamatos és bizonyított hiányát és emiatt a gondozó szülő nagyobb teherviselését a tartás mértékének megállapításánál értékelte: figyelembe vette a gyermek

felügyeletével – különösen az időszaki kapcsolattartás során – felmerült többlet természetbeni tartást és költséget. A Ptk. 4:218. § (2) bekezdése ilyen mérlegelési szempontot nem ír elő, nincs azonban akadálya annak, hogy a szülők teherviselési arányának meghatározásakor a bíróság értékelje annak bizonyított tényét, ha a különélő szülő a törvényen alapuló jogát és kötelezettségét [Ptk. 4:178. § (2) bekezdés] közömbösségére visszavezethetően folyamatosan, hosszabb időszakon keresztül nem gyakorolja.

[67] A perbeli esetben az egyezségi rendezése miatt az elsőfokú bíróság a kapcsolattartás körében bizonyítási eljárást nem folytatott le, a feleknek az előzményi egyezségi kapcsolattartás működésképtelenségének okaira tett eltérő előadása körében nem foglalt állást. Jogi álláspontja szerint a két jogintézmény nem kapcsolható össze: a kapcsolattartás időtartamának megváltoztatása és a tartás mértéke megváltoztatását megalapozó törvényi feltételek között közvetlen kapcsolat nincs. Ezzel szemben a másodfokú bíróság az összefüggést megállapíthatónak ítélte, a kapcsolattartásra vonatkozó perbeli egyezséget a körülményváltozás alperesi elismeréseként értékelte.

[68] Az alperes jognyilatkozatának a jogerős ítélet szerinti tág értelmezése nem foghat helyt. A felperes kapcsolattartás megváltoztatására irányuló keresete elfogadása (elismerése) nem azonos a körülményváltozást megalapozó, a tartás változatlan teljesítésének lényeges jogi érdeksérelmével. A jogerős ítélet logikai levezetése alapján ugyanis az egyezségben vagy ítéletben a kapcsolattartási időtartam csökkenését magában foglaló újraszabályozás – függetlenül annak okától - egyben a gondozó szülő lényeges jogi érdeksérelmével analóg. Ilyen összefüggés a Ptk. gyermektartásdíjra vonatkozó szabályaiból nem vezethető le és következményként a megállapodási készség ellen hat (egyik szülő sem köt egyezséget, ha azt a terhére értékeli). A gyermektartásdíj mértékének meghatározásánál a szülők közötti teherviselés arányánál mérlegelendő szempont nem azonos a lényeges jogi érdeksérelmen alapuló körülményváltozással különösen akkor, amikor a kapcsolattartás elmaradásának oka, a szülők esetleges közreható magatartása nem tisztázott.

[69] A fentiek alapján a jogerős ítélet tévesen foglalt állást a szülői felügyeletre és a kapcsolattartásra vonatkozó peres egyezségnek a tartás mértéke megváltoztatását megalapozó törvényi feltételek (a tartás mértékével összefüggő lényeges és jogi érdeksérelmen) automatikus bizonyítottóságáról.

[70] Az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta azt, hogy az egyezség megkötését követően a fiúgyermek felügyeletére igénybe vett gondozó havi díja olyan körülményváltozás-e, amely a kereset jogalapját megalapozza.

[71] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint T. indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékének kielégítésére a felperes rendelkezésére álló anyagi forrás meghaladja az általa feltüntetett kiadásokat, ezért a gyermekfelügyelő igénybevétele többletköltséggel nem jár, az anyagi jogi törvényi feltételek egyike, a lényeges jogi érdeksérelmen nem állapítható meg. A másodfokú bíróság az előzményi egyezségből kiindulva a gyermekfelügyelő igénybevételét (is) körülményváltozásnak minősítette, az alperes kapcsolattartása időtartamára tekintettel a költsége kizárólagos felperesi teljesítését lényeges jogi érdeksérelmeként elfogadta és a tartás mértékének megváltoztatásánál a felperes által feltüntetett díj összegét az alperesre terhelte (mivel az az ő érdekkörében felmerült okra vezethető vissza).

[72] A Kúria elfogadta a jogerős ítélet indokolását. A peradatokból megállapíthatóan az előzményi egyezség megkötésekor ilyen igény nem merült fel: az a felek egyik gyermekének állapotára figyelemmel új körülménynek tekinthető. A gyermekről való gondoskodás a hétvégeken, az időszaki kapcsolattartás hosszabb, egybefüggő időtartama alatt a felperesre nyilvánvalóan jelentős többlet terhet ró. A lényeges jogi érdeksérelem törvényi feltétele bizonyított.

[73] A Ptk. 4:210. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételek (jogalap) bizonyítottsága következményeként a gyermektartásdíj mértékének megváltoztatása nem jogszabálysértő.

[74] Helytállóan állapította meg a jogerős ítélet, hogy a jelen esetben T. speciális körülményeire (24 órás gondozási igény) figyelemmel a gyermekfelügyelő igénybevétele indokolt szükségletnek minősül [Ptk. 4:218. § (3) bekezdés]. Alaptalanul érvel az alperes a felperes egyoldalú elhatározásával és a hétvégi két nap időtartamával. A gyermekfelügyelet igénybevétele a jelen ügy sajátosságaira figyelemmel nem minősül a gondozó szülő luxuskiadásának és a természetbeni támogatás hiányában az alperes ahhoz pénzben köteles hozzájárulni. A nem vitathatóan többletgondoskodást igénylő gyermeknél az ezzel kapcsolatos kiadások viselését a kapcsolattartás hiánya miatt lényegesen kisebb terhet vállaló szülő a gondozó szülőre nem háríthatja át.

[75] Kétségtelen, hogy a felperes az előadását meghaladóan a havonta ténylegesen kifizetett költséget okirattal, tanúval nem bizonyította. Az alperes a tényhelyzetet nem vitatta, önmagában a számlával való igazolás hiánya a mellőzését nem eredményezheti. A következőkes ítélezési gyakorlat szerint a gyermektartásdíj átalányösszeg, amely magában foglalja a gyermekkel kapcsolatos, a meghatározott időszakban (jellemzően havonta) felmerülő valamennyi kiadást, az „a gyermeknevelés és gondozás egységes folyamatára megállapított havonta fizetendő pénzösszeg” (Pfv.II.21.614/1995. megjelent BH1997.79.). A gyermektartásdíjat a gyermeket gondozó szülő nem köteles forintra elszámolva a tárgyhónapban felhasználni, azt az időszakonként felmerülő egyéb kiadásokra is fordíthatja (Kúria Pfv.II.20.331/2015. megjelent BH2016.36).

[76] Az alapítványi támogatás 10.000 forint összeggel való emelkedését a jogerős ítélet mellőzte az értékeléséből. Az elszámolás mellőzése nem sérti a Ptk. 4:218. § (2) bekezdés e) pontját, mivel az abban felsorolt állami, illetve gyermekvédelmi, önkormányzati támogatás körébe nem tartozik.

[77] A Kúria elfogadta a jogerős ítélet kiadás viselésére vonatkozó mérlegelését. Az átlagost jelentősen meghaladó gondoskodás terhe a bentlakásos iskola mellett a mindennapokban kizárólag a felperesre hárul. A tartásdíj mértékénél az indokolt szükségletek hosszú távú stabil biztosítása a gyermek alapvető érdeke [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés], a külső segítő igénybevétele díja eltúlzottnak nem minősül és a felperesnek a gondozásból való kiesése (pl. betegség) esetén is biztosítja a gyermek ellátását. Az alperes teljesítőképessége pedig nem vitatott.

[78] A másodfokú bíróság a peradatok helytálló értékelésével foglalt állást a felügyeleti díj alperesi megfizetési kötelezésében, az anyagi jogi és eljárási jogszabályokat nem sértette, a mérlegelése okszerűtlennek, logikátlanak vagy iratellenesnek nem minősül.

[79] A felperes csatlakozó fellebbezése megalapozatlan.

[80] A fentiek alapján a körülményváltozás kizárólag a gyermekfelügyelő igénybevétele miatti többletkiadásánál állapítható meg. A felperes maga határozta meg az átlagos havi díj összegét, az egyéb költségeinek emelkedésére tényállítást nem tett. A költségek részletes feltüntetése – mivel azokban változást maga sem állított – a körülményváltozást nem alapozza meg. Önmagában T. indokolt szükségletei jelen perben meghatározott pénzbeli ellenértéke a gyermekfelügyelő díját meghaladóan a körülményváltozás bizonyítottsága hiányában azt jelenti, hogy a kiadások az egyezség megkötésekor is fennálltak, ennek ismeretében és tudatában állapodott meg az alperessel.

[81] A fentiek alapján a jogerős ítélet sem anyagi jogi, sem eljárási jogi jogszabályhelyet nem sértett, ezért a Kúria a Pp.424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[82] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.

[83] Az alperes felülvizsgálati kérelme, a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. A felek a saját kérelmeiket illetően pervesztesek lettek, a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 83. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárással felmerült költségeiket maguk viselik.

[84] Az alperes a Pp. 101. § (1) bekezdése alapján köteles a tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése értelmében megállapított (12x30.000 forint összesen 360.000 forint), azaz 50.000 forint minimum felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére a 30/2017.(XII.27.) IM rendelet 3. § (1)-(2) bekezdése alapján az állam javára az állami adó- és vámhatóság felhívására megjelölt módon és számlára a 4. § (4) bekezdés szerinti eljárásban.

[85] A felperesnek G. utónevű gyermeket illetően benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelme az 1990. évi XCIII. törvény 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes. T. tekintetében a csatlakozó felülvizsgálati kérelmére a tárgyi költségfeljegyzési jog miatt le nem rótt, az 1990. évi XCIII. törvény 50. § (3) bekezdése alapján meghatározott csatlakozó felülvizsgálati eljárási illeték minimum összege, 20.000 forint, amelynek a megfizetésére az alperessel egyező módon köteles.

[86] A Kúria ítélete ellen a felülvizsgálatot a Pp.407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró,
Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró